

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT
AGJENCIA E SIGURIMIT TË CILËSISË SË ARSIMIT PARAUNIVERSITAR

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL
PËR MARRJEN E SHKALLËVE TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE
TË ARSIMIT PARASHKOLLOR**

2022

1. HYRJE

Profesioni i mësuesit kërkon përkushtim, përgjegjshmëri dhe standarde të larta pune dhe etike. Mësuesi vepron me ndershmëri dhe integritet të lartë profesional, zotëron përmbajtjen e programeve lëndore që jep mësim, përditëson dijet dhe aftësitë e tij nëpërmjet trajnimeve dhe kualifikimeve që zhvillon, krijon dhe pasuron vazhdimisht portofolin e tij profesional, përfshihet në procesin e vetëvlerësimit, dokumenton vlerësimet që i bëhen, krijon marrëdhënie korrekte me prindërit në interesin më të mirë të fëmijëve.

Programi i zhvillimit profesional, për efekt marrjen e kategorive të kualifikimit të mësuesve të arsimit parashkollor, është hartuar nga grupi i punës, i ngritur nga Agjencia e Sigurimit të Cilësisë së Arsimit Parauniversitar (ASCAP), për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve në përgatitjen për testimin kombëtar, për marrjen e kategorive të kualifikimit, si dhe të gjitha Drejtorive Rajonale të Arsimit Parauniversitar dhe Zyrave Vendore të Arsimit Parauniversitar, për të organizuar zhvillimin profesional për të gjithë mësuesit që do të hyjnë në këtë proces.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MAS ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve, të tilla si:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore - edukative të mësuesve;

¹ Bëhet fjalë për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MAS-it që zbatohen në institucionet parashkollore.

- standardet dhe programet e arsimit parashkollor;
- aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë së mësimdhënies dhe të të nxënit në arsimin parashkollor;
- aspekte të etikës dhe të komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe;
- përmbajtja shkencore e kurrikulës së arsimit parashkollor.

2. QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional të mësuesve për efekt kualifikimi synon:

- *të ofrojë* një program orientues për t'u ardhur në ndihmë të gjithë mësuesve të arsimit parashkollor në arsimin parauniversitar, për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese, si dhe DRAP-eve, ZVAP-ve, për të organizuar zhvillimin profesional të mësuesve. Në këtë aspekt, programi mund të plotësohet nga DRAP-et, ZVAP-të, përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete;
- *të ofrojë* një program të detyruar, për të cilin mësuesit do të përgatiten, për të përballuar me sukses kërkesat që ka testimi kombëtar.

Nëpërmjet programit të kualifikimit, mësuesi përgatitet për testim. Ai:

- *njuh* dhe *zbaton* legjislacionin arsimor e në mënyrë të veçantë, risitë më të fundit të reformës arsimore;
- *zotëron* kompetencat bazuar në standardet profesionale të mësuesit dhe ndikon drejtpërdrejt në rritjen e efektivitetit të veprimtarisë mësimore-edukative;
- *zbaton* rregullat e etikës dhe të komunikimit në institucionet parashkollore;
- *zotëron* konceptet bazë, ligjësitë shkencore dhe i zbaton me saktësi gjatë mësimdhënies, në përputhje me zhvillimin moshor të fëmijëve 3-6 vjeç;
- *njuh* konceptin e gjithë përfshirjes dhe e zbaton në punën e përditshme me fëmijët;
- *zbaton* rregullat e etikës dhe të komunikimit në punën e tij në kopsht/shkollë.

3. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional, të përmendura më sipër. Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi është paraqitur sipas një formati të caktuar. Për secilën fushë, përcaktohen:

- kompetencat profesionale si dhe rezultatet e pritshme për realizimin e këtyre kompetencave;
- literatura përkatëse rekomanduese në funksion të përvetësimit të kompetencave të fushës/lëndës.

Përshkallëzimi i njohurive dhe i aftësive profesionale, të cilat lidhen me kompetencat e secilës fushë/lëndë të testimit, do ta ndihmojë mësuesin që të identifikojë çështjet në të cilat duhet të përqendrohet.

Fusha: Dokumentacioni zyrtar	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të legjislacionit dhe të dokumentacionit shkollor	
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zotëron</i> Ligjin për arsimin parauniversitar dhe Rregulloren për funksionimin e Institucioneve Arsimore Parauniversitare në Republikën e Shqipërisë. • <i>zbaton</i> legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për planifikimin dhe zbatimin e kurrikulës; • <i>zbaton</i> legjislacionin, udhëzimet dhe rregulloret për personelin e kopshtit; • <i>zotëron</i> përmbajtjen e dokumentacionit parashkollor; • <i>zbaton</i> udhëzimet e MAS në funksion të përmirësimit të procesit të veprimtarisë mësimore-edukative; • <i>zbaton</i> etikën profesionale të mësuesit; • <i>respekton</i> të drejtat dhe liritë e fëmijëve; 	<ul style="list-style-type: none"> • Ligji nr. 69/2012 “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë”. • Rregullore e funksionimit të institucioneve arsimore parauniversitare në Republikën e Shqipërisë, miratuar me Urdhër nr.31, datë 28.01.2020 • Udhëzimi nr.17 “Për fillimin e vitit shkollor 2021-2022 në sistemin arsimor parauniversitar”, MAS (16.08 2021). • Udhëzimi nr. 30, datë 12.09.2018 “për numrin e nxënësve për klasë dhe normat e punës mësimore në institucionet e arsimit parauniversitar” i ndryshuar me Udhëzimin nr. 14, date 28.7.2021. • Udhëzimi nr. 16, datë 28.07.2021 “Për organizimin dhe funksionimin e sistemit të zhvillimit të vazhdueshëm profesional të punonjësve arsimorë” • Standardet profesionale të formimit të

<ul style="list-style-type: none"> • <i>respekton</i> detyrat, të drejtat, përgjegjësitë dhe liritë e mësuesit; • <i>zbaton</i> kërkesat e rregulloreve dhe të udhëzimeve për zhvillimin profesional të mësuesit. 	<p>përgjithshëm të mësuesit të arsimit parashkollor, MASR 2018</p> <ul style="list-style-type: none"> • Udhëzimi nr. 4, datë 26.02.2021 “Për kriteret dhe procedurat e kualifikimit të mësuesve”.
---	--

Fusha: Programet lëndore	
Kompetenca	Literatura e rekomanduar
Zbatimi me përgjegjshmëri i kërkesave të dokumentacionit kurrikular të arsimit parashkollor	
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>qëndron</i> i mirinformuar për të rejat e reformës kurrikulare, pjesë e të cilës është edhe arsimit parashkollor; • <i>analizon</i> dhe <i>bën</i> interpretime për standardet e zhvillimit dhe të nxënimit të fëmijëve 3-6 vjeç; • <i>zbaton</i> kërkesat e programeve të reja të arsimit parashkollor; • <i>bën</i> planifikime kurrikulare mbi bazën e karakteristikave të zhvillimit të përgjithshëm të fëmijëve të moshës 3-6-vjeçare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza Kurrikulare e arsimit parashkollor, MASR 2017 • Standardet e zhvillimit dhe të nxënimit të fëmijëve 3-6 vjeç, MASR 2017 • Kurrikula bërthamë klasa KP-5, IZHA 2014 • Programet e arsimit parashkollor për 3-4-vjeçarët, MASR 2017 • Programet e arsimit parashkollor për 4-5-vjeçarët, MASR 2018 • Programi i arsimit parashkollor për 5-6-vjeçarët, MASR 2019 • Korniza e vlerësimit në arsimin parashkollor, MASR 2019 • Literaturë që ka në fokus aspekte të ndryshme të përmbajtjes, analizës, zbatimit të kurrikulës së parashkollorit

Fusha: Aspekte të pedagogjisë dhe të metodologjisë së punës në arsimin parashkollor

Kompetenca I Zotërimi i koncepteve bashkëkohore të mirërritjes dhe të edukimit të fëmijëve parashkollorë	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• është njohës i mirë i aspekteve psikologjike dhe pedagogjike që i përkasin fëmijërisë së hershme;• është njohës i mirë i standardeve të fushës së zhvillimit të përgjithshëm fizik të fëmijës 3-6 vjeç;• është njohës i mirë i standardeve të fushës së zhvillimit gjuhësor të fëmijës 3-6 vjeç;• është njohës i mirë i standardeve të fushës së zhvillimit intelektual të fëmijës 3-6 vjeç;• është njohës i mirë i standardeve të fushës së zhvillimit social-emocional të fëmijës 3-6 vjeç;• menaxhon situata, sjellje dhe veprime të ndryshme fëmijësh;• përzgjedh dhe përshtat lojëra për secilën fushë zhvillimi;• dallon nëse një fëmijë paraqet vështirësi në të nxënë, është me aftësi të kufizuara ose ka nevoja të veçanta;• harton plan edukativ individual (PEI) për fëmijët me aftësi të kufizuar.	<ul style="list-style-type: none">• Standardet e zhvillimit dhe të nxënit të fëmijëve 3-6 vjeç• Udhëzuesi për inspektimin e plotë të kopshtit”, IKAP 2011• Literaturë që ka në fokus koncepte bashkëkohore të edukimit të fëmijëve parashkollorë dhe të mësimdhënies në këtë moshë.

<p style="text-align: center;">Kompetenca II</p> <p>Përdorimi i metodave aktive të të mësuarit dhe i lojës për zhvillimin tërësor të fëmijëve parashkollorë</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • është njohës i mirë i aspekteve pedagogjike dhe didaktike të mësimdhënies dhe të nxënit në moshën parashkollorë; • është njohës i mirë i stileve të të nxënit; • krijon në kopsht një mjedis nxitës dhe motivues sipas treguesve cilësorë; • organizon projekte dhe miniprojekte me tematika të caktuara; • planifikon veprimtari që nxisin aftësitë krijuese të fëmijëve; • vlerëson rolin e lojës si veprimtaria kryesore nëpërmjet të cilës fëmijët parashkollorë zhvillohen dhe mësojnë; • përdor metodat aktive të të mësuarit, duke pasur fëmijën në qendër. 	<ul style="list-style-type: none"> • Standardet e zhvillimit dhe të nxënit të fëmijëve 3-6 vjeç • Udhëzuesi për inspektimin e plotë të kopshtit, IKAP 2011 • Literaturë që ka në fokus koncepte bashkëkohore të edukimit të fëmijëve parashkollorë dhe të mësimdhënies në këtë moshë.
<p style="text-align: center;">Kompetenca III</p> <p>Planifikimi cilësor i veprimtarisë mësimore-edukative duke respektuar nevojat biologjike dhe moshore të fëmijëve parashkollorë dhe regjimin ditor të kopshtit</p>	<p style="text-align: center;">Literatura e rekomanduar</p>
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • planifikon veprimtari mësimore-edukative sipas veçorive psiko-pedagogjike të kësaj moshe (3-6 vjeç); • zbaton praktika pedagogjike në përshtatje 	<ul style="list-style-type: none"> • Udhëzuesi për inspektimin e plotë të kopshtit, IKAP 2011. • Literaturë që ka në fokus koncepte bashkëkohore të edukimit të fëmijëve parashkollorë dhe të mësimdhënies në këtë

<p>me planifikimin mujor, javor dhe ditor;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zhvillon</i> forma dhe lloje të ndryshme veprimtarish të alternuara si: në grup të madh, në grup të vogël dhe individuale; • <i>zhvillon</i> forma dhe lloje të ndryshme veprimtarish të alternuara si: të lira, të sugjeruara dhe të drejtuara; • <i>zhvillon</i> forma dhe lloje të ndryshme veprimtarish të alternuara, në ato që kërkojnë përqendrim e vëmendje apo çlodhëse; • <i>zhvillon</i> forma dhe lloje të ndryshme veprimtarish të alternuara, që zhvillohen në mjedise të ndryshme (ulur, në këmbë, në pozicion çlodhës, në të njëjtin vend apo në vende të ndryshme), në një mjedis tjetër të kopshtit, brenda apo jashtë kopshtit; • <i>zhvillon</i> forma dhe lloje të ndryshme veprimtarish të alternuara si: të udhëhequra nga mësuesja e grupit apo të udhëhequra nga një person tjetër (prindi); • <i>zbaton</i> kohëzgjatjen e veprimtarive duke sugjeruar përdorimin e këndeve dhe lodrave, në funksion të moshës së fëmijëve; • <i>zbaton</i> veprimtari individuale të vëzhgueshme, duke dalluar shenjat e dukshme të lodhjes, të mungesës së interesit etj. 	<p>moshë.</p>
---	---------------

Kompetenca IV Përdorimi i instrumenteve të ndryshme të vlerësimit	Literatura e rekomanduar
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>vlerëson</i> rolin e lojës si veprimtaria kryesore nëpërmjet të cilës fëmijët parashkollorë zhvillohen, mësojnë, por edhe vlerësohen; • <i>përdor</i> instrumente të ndryshme vëzhgimi dhe vlerësimi; • <i>mban</i> shënime për ecurinë, përfshirjen dhe përparimin e fëmijëve. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korniza e vlerësimit në arsimin parashkollor, MASR 2019

Fusha: Aspekte të etikës dhe të komunikimit	
Kompetenca Zbatimi i rregullave të etikës dhe komunikimit si elemente të domosdoshme në të gjithë punën e mësuesit	Literatura
<p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>njuh</i> rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesin e institucionit arsimor, me kolegët, me stafin ndihmës dhe mbështetës, fëmijët, prindërit dhe komunitetin; • <i>sillet</i> në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesin e institucionit arsimor, me kolegët, me stafin ndihmës dhe mbështetës, fëmijët, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kodi i Etikës së mësuesve në arsimin parauniversitar. • Standardet profesionale të formimit të përgjithshëm të mësuesit të arsimit parashkollor, MASR 2018. • Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.

Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	
Kompetenca	Literatura
<p>Zbatimi i rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe</p> <p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zbaton</i> rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe, në të folur, në të lexuar dhe në të shkruar; • <i>zbaton</i> rregullat e drejtshkrimit të gjuhës shqipe në çdo veprimtari në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Drejtshkrimi i gjuhës shqipe

Fusha: Përmbajtja shkencore e lëndëve	
Kompetenca	Literatura
<p>Zotërimi i koncepteve dhe i dukurive shkencore dhe transmetimi në mënyrë shkencore dhe didaktike në përshtatje me zhvillimin moshor të fëmijëve parashkollorë</p> <p><i>Mësuesi i arsimit parashkollor:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>zotëron</i> koncepte shkencore, dukuritë, ligjësitë që trajtohen në arsimin parashkollor në nivel shkencor dhe didaktik; • <i>transmeton</i> te fëmijët parashkollorë ato njohuri, shprehje, aftësi dhe vlera që janë në përputhje me zhvillimin e tyre dhe me kërkesat e programeve; • <i>përmbush</i> kërkesat e secilës fushë kurrikulare dhe i transmeton saktësisht te fëmijët nga ana shkencore. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kurrikula bërthamë klasa KP-5, IZHA 2014 • Standardet e zhvillimit dhe e të nxëniet të fëmijëve 3-6 vjeç, MASR 2018 • Programet e arsimit parashkollor për 3-4- vjeçarët, MASR 2017 • Programet e arsimit parashkollor për 4-5- vjeçarët, MASR 2018 • Programi i arsimit parashkollor për 5-6- vjeçarët, MASR 2019 • Botime ndihmëse, buletine, enciklopedi dhe materiale të tjera burimore që trajtojnë përmbajtjen shkencore të fushave të ndryshme kurrikulare të arsimit parashkollor.